

Tor: Všiml jsem si, že jde svižným krokem. Jako by spěchal.

Hlasatel: Ze ctihodného knihovníka se stává pan Carl Fields. Playboy a mezinárodní obchodník s knihami.

Tor: Vypadá dobře, čistě oholený, s vlasy vyčesanými vzhůru a širokým úsměvem. Vidím jeho dámu, má dlouhý kabát a nevím... je to... má kožešinový límec, kaštanové vlasy... ladné pohyby. Je půvabná. V jeho chování nebylo rozhodně nic snobského, spíše téměř chlapecké rozrušení a spěch. Toto je bezstarostný muž. Muž, který... který ví, jak si užívat života, který si dokáže užívat života. To je dojem, jakým působí.

Hlasatel: Hamburk. Pan Carl Fields zde byl již mnohokrát. Za stejným účelem. Nikdy nezazní žádné citlivé otázky o původu knih. Jako obvykle se platí hotově – majitel mění tlusté balíčky eurobankovek.

Po příjezdu domů vymění peníze ve směnárně Forex na náměstí Stureplan (ve Stockholmu – pozn. překl.). Jako odměnu za milou společnost obdaruje svoji přítelkyni značkovými sklenkami na víno s karafou a zlatými náušnicemi.

Knihy o Magellanově plavbě kolem světa je na prodej v jarní aukci aukčního domu Ketterer v Hamburku. Nakonec ji vydražil soukromý sběratel za rekordní sumu 94 300 eur, téměř 1 milion švédských korun. Aukční dům se prodejem chlubí na svých internetových stránkách. Pro pana Fielda to byla vůbec nejvýnosnější cesta.

Že nakonec nemusí být feature strukturálně složitý tvar, dokládá práce Rogerie Burgers z Holland Doc Radio „Girlfriends for life“. Také tento feature byl prezentován jak v Dublinu, tak v Berlíně. Jde o příběh dvou přítelkyň, kterým lékaři téměř současně zjistili karcinom prsu. Je to prostý, ale nesmírně bezprostřední a působivý dialog přítelkyň, jen občas přerušovaný hudbou nebo jemným podkresem zvuku. Tato práce je cenná opět především v intenzivní práci s respondenty.

Ukázka 8

GIRLFRIENDS FOR LIFE – Přítelkyně pro život

Merijnen: A potom jsem zavolala Marjan. Jsem plešatá. Povídá: u mě to po vikendu také trochu začíná. Já říkám: zavolej muži, protože tam možná v pondělí nebude a ono to jde hodně rychle.

Marjan: Člověk se to snaží oddálit, co to jde, ale čekalo mě druhé kolo chemoterapie a myslela jsem si: jestli mám zase zůstat dva dny v posteli, celou dobu prozracet a vidět na polštáři všechny ty vypadané vlasy, tak to rozhodně nechci. Takže jsem se nakonec sama oholila. Děti byly úžasné. Říkaly: maminko, stejně jsi pořád krásná. A začaly mě hladit po holé hlavě a říkaly: to je tak příjemné. A nechťely, abych si vzala paruku, protože jsem vypadala... prostě to hlazení bylo moc příjemné.

Merijnen: To je báječné – nový účes po svátcích. Nemůžu uvěřit, že jsi se odhodlala. Nikdo si ani nevšiml, že mám dvakrát víc vlasů než předtím. Všichni si myslí, že vypadám skvěle. A někteří lidé jsou zklamaní, že vypadám dobře, protože očekávali něco méně atraktivního. Mým dětem se pleš moc nelíbí.

Marjan: Ne?

Merijnen: Peter se na moji pleš nemůže dívat a chce, abych ji zakrývala. A Cato si myslí, že mi to sluší s holou hlavou i s parukou. Děti o tom hodně pře-

mýslí. Chceš kremaci, nebo pohřbít do země? Myslí až příliš dopředu...

Marjan, Rogeria: Cože? Opravdu?

Merijnen: To bylo první, co řekl. Ne, povídám. Musím ti něco říct. Jsem nemocná a musím do nemocnice. A on povídá: není to rakovina prsu, vid'...

Rogeria: To protože vaše přítelkyně Marjan...

Merijnen: Ano, povídám. Je to tak. Samozřejmě, že na to přišel v souvislosti s Marjan – viděl všechny ty slzy za poslední týdny.

Marjan: Myslí si, že je to špatné. Že doktoři jsou zlí. Musí vám udělat špatně, než vám udělají lépe. Samozřejmě to je pravda, ale musíte to podávat jako pozitivní zprávu. Řeknete: Je to hrozné. Bude mi špatně, budu plešatá. Ale jenom proto, aby mi potom bylo lépe.

Merijnen: Petr řekl: Nikomu to nebudeme prvních pár dní říkat. Bude to naše tajemství. Máš jen trochu horečku. Takže „mít trochu horečku“ je teď naše označení pro...

Marjan: Chemoterapii?

Merijnen: Pro rakovinu. Maminka nemá rakovinu, maminka má trochu horečku. Jednou k nám přišli přátelé na večeři a on jim povídá: moje máma má rakovinu prsu. Jsme moc rádi, že to není mozkový nádor. Pomyslela jsem si, že to je dobré. Ví, že to lze léčit. U dětí se musí po krůčcích. I pro ně je to hrozné těžké. Musí si na situaci zvyknout a to jde pomalu. (hudba) Hodně samy přemýšlí a někdy prohlásí něco, že si uvědomíte, že už se posunuly o krok dál.

(hudba, šum)

Marjan: Ano, myslím, že teď mohu. Už je to dlouho po operaci a je to tak... je to takové... nemůžu je nosit každý den kvůli lymfoedému, takže si je můžu brát jen pro zvláštní příležitosti (směje se), ale zase si je můžu sundat. Musím říct, že se s nimi cítím zase úplně. Také se přizpůsobují tělesné teplotě. Jediný problém je, že v nich není cit. Když se jich dotknete, ucítíte hroudu, ne svoje žadra. Ale jinak to je celkem příjemné. Ano, chci zase nosit pěkné oblečení. Třeba těsné tričko. Vždyť bych si nemohla obléknout půlku šatníku. To mi začalo vadit. Zase si zvyknete. Když ale jdu běhat, prsa si sundám a běžím bez nich. Je to mnohem lepší pocit.

(hudba, Riders on the Storm, The Doors)

Merijnen: V pondělí dostanu výsledky z magnetické rezonance, ale z toho, co říkal radiolog, jsem pochopila, že se to zdá o něco menší než před dvěma měsíci, což jsou dobré zprávy, gratulace jsou na místě. Měla jsem narozeniny, narozeniny svých prsou, poslední narozeniny mého levého prsu, přesněji. Nejsm z toho šťastná, protože to znamená loučení. Chemoterapie zabírá, což je dobře. Můžu jít tedy na operaci, což je také dobře. Život je plný smíšených pocitů, Rogerie, ale jak asi vidíš, nejsem úplně vyděšená.

Marjan: Bojíš se hlavně operace?

Merijnen: Té také, ale nechce se mi o tom mluvit. Vůbec se mi o tom nechce mluvit.

(zvuk, hudba)

Merijnen: Lidé říkají, fajn, už máš polovinu za sebou, máš po třetí chemoterapii. A já si v duchu pomyslím, že mám za sebou malý zlomek toho, co ještě přijde. Ale je to hodně dlouhý proces.

Marjan: Mám za sebou 12 týdnů z 24, sláva, polovina je za mnou. Ale myslím, že i pro tebe, když jsi měla za

sebou čtyři cykly chemoterapie z šesti a když jsi potom už nemusela na žádný, že to stále byla polovina cesty.

Merijnen: Co na tom záleží, jestli je člověk v polovině. Myslím, že v tu chvíli to teprve skutečně začíná...

Rogeria: Co se týče operace...

Merijnen: Pro mě je řezání hroznější než celá chemoterapie. Je to pokaždé hrozné, do těla vám pouští léky, je vám strašně špatně, máte bolesti a cítíte se mizerně, ale to přejde. Co přijde potom, už nepřejde nikdy.

(hudba)

Merijnen: Je to zvláštní, že máme obě rakovinu prsu, dokonce stejný typ, ale rozdíl v rozsahu může znamenat, že to celé prožíváme jinak. Co cítíte, je nakonec stejné, v tom jsme si rovné, ale přece jenom...

Marjan: Přece jenom je rozdíl mít jeden prs a nemít žádný.

(zvuk)

Merijnen: Věřím si (hudba), věřím, že se s tím dokážu vyrovnat, ať se stane cokoli, protože nemám na výběr. Cítím podporu od lidí kolem a věřím, že mám vnitřní sílu překonat vše, co přijde. Ale mám víru ve šťastný konec, doufám v něj a modlím se za něj. Uvidíme, člověk dopředu nemůže vědět.

Marjan: To nemůže.

Merijnen: Přesně to, ta víra, o které člověk mluví, tu musím posilovat.

(hudba, *This is the End, The Doors*)

Mezi nejúspěšnější autory Prix Europa 2009 patří irský autor Michael O' Kane z Radio Teilefís Éireann (RTÉ). Jeho feature „**Mighty Mac**“ získal speciální cenu na Prix Europa 2009 v kategorii Radio documentary.

Příběh začíná ve starém čalounictví v irském Limericku, ve městě, kde léta velí spíše mafie a alkohol. Až postupem času se ukazuje, že 43letý Ger Mac Namara je člověk dvou životů. V jednom je poklidným usedlým čalouníkem, ve druhém světovým šampionem ve vzpírání, který od 12 let začal trénovat tak, že zvedal pneumatiky od traktoru.

Autor zde hraje aktivní roli, objednává si u Gera speciální čalounění na gauč, mnohokrát se za ním vrací. Chodí spolu na pivo, do čalounictví, na vzpěračské závody, které Ger ve svých 43 letech opět vyhrává. Michael O' Kane postupně odkrývá motivy jeho konání, kdy jako dítě slíbil svému otci, že se stane šampionem. A stal se jím i proto, že „město si zasloužilo proslavit se i něčím jiným než jsou vraždy a nezaměstnanost“. Autor se překvapivě dozvídá i závažné detaily o dopingu v silových sportech, jako první ví o Gerově zdravotní indispozici. Je to příklad přátelského vztahu k respondentovi a časové i emocionální investice autora.

Ukázka 9

MIGHTY MAC – Silný Mac

Čalounický mistr a světový šampion ve vzpírání Ger Mac Namara stojí před dvěma velmi odlišnými úkoly.

Autor Michael O' Kane

Sound Supervision – Phil Cooke

Production Supervision – Liam O'Brien

Předmluva autora

Město Limerick leží na jihozápadě Irska. Přibližně v posledním desetiletí se mu dostalo nechtěné pozor-

nosti v celé zemi kvůli nemilosrdné válce gangů s mnoha mrtvými, odehrávající se v centru města. V důsledku začal být limerický městský přízvuk spojován se zločinnými gangy a násilím. Je to přízvuk, který málokdy uslyšíte na veřejnosti.

Ale skutečný limerický slang je jedinečný – jak výslovností, tak slovníkem.

Ger Mac Namara vyrůstal v části města postižené válkou gangů. Hovoří právě tímto slangem. Vypovídá to o jeho původu, ale jeho příběh je diametrálně odlišný od novinových titulků obvykle spjatých s tímto irským městem. (hluk strojů)

Ger: Teď vezmeme ten tvůj kus a dáme ho sem, takhle. (zatlouká kladivem)

A upevníme sponkovačkou.

(zvuk sponkovacího stroje)

Tohle je skvělý stroj. Bez něj bys celý den zatloukal hřebíky. Vidíš, Miku, jaký je v tom rozdíl? Teď tam můžeš postavit slona a nepraskne to. Nepovolí to ani za padesát let.

(zvuk deště venku)

Mike: Slyšíte? Prší. Proč si myslíte, že jste tak dobrý...? Je to úsilím, jaké tomu věnujete...?

Ger: Je to i otázka genů. Vidíte, že jsem malý a podsaditý, a to je hlavně kvůli genům. Ale je to i otázka vůle, tréninku a stravy. Všechno v životě do sebe zapadá, alespoň u mě, jestli chápete, co myslím. U stravy určitě. Žena se mi stará o jídelníček a výživu. Jím asi tak desetkrát denně. Ale většinou tohle. Po proteinu tělo nezadržuje tolik vody. Kreatin po tréninku a hlavně glutaminu. To je nejdůležitější doplněk stravy každého atleta. Zajišťuje dostatek energie pro svaly na další den tréninku. Kreatin pak dodává energii bezprostředně před tréninkem.

Mike: A vedle všech těch doplňků...

Ger: Ráno sním dvanáct vaječných bílků a miskou ovsené kaše, kávu, a k tomu také nejspíš dva banány. Celozrnný toust. V 11 si dám proteinový nápoj, celkem 40 gramů proteinu, lžičku kreatinu, lžičku glutaminu. V jednu zajdu k Zelené cibuli, to je americká restaurace na High Street. Tam mi vaří všechno jídlo a zajišťují, abych měl dostatek proteinu. Takže si dám třeba dvě kuřecí prsa, těstoviny, nějakou zeleninu a kafe. Sním to všechno dopoledne, protože trénuji v sedm ráno a potom ve čtyři odpoledne. To si dám další proteinový nápoj a trochu kreatinu a glutaminu a večer v šest mám steak se zeleninou a jeden brambor.

Asi v devět večer si dám dvě... sklenice Guinness (směje se), abych se zbavil stresu za celý den. A než jdu spát, dám si proteinový drink a ještě jeden mám přichystaný u postele, kdybych se v noci vzbudil. Ve tři mám další (skočí mu do řeči)

Mike: Jak dlouho už se stravujete tímto způsobem?

Ger: Asi deset let.

Mike: A nepocítujete nějaké vedlejší účinky toho všeho? To množství proteinu a kreatinu...?

Ger: Ne, nic mi není. I vzhledem k tomu, že denně vypiju čtyři litry vody. Tím se tělo pročistí, chápete, odplaví to všechny toxiny a další látky. Nedělám to celou dobu, jen jako přípravu na závody.

Když je po závodech, jím normálně – sladkosti, čokoládu, úplně všechno. To přiberu asi třináct kilo (směje se) a teď je musím shodit. Zátěž počítáme na tuny. Teď budeme všichni zvedat dvacet tun týdně. Před závody to bude až 90 tun týdně.

Mike: Je asi těžké rozdělit čas mezi čalounictví, vzpírání, rodinu...

Ger: Vůbec ne, je to normální život, dělám to takhle už léta. A tím, že pracuju na sebe, můžu dělat všechno, chápete. Víte, jak to myslím...

Mike: Co se týče vzpírání, jste teď v nejlepší formě?

Ger: Je mi 43 let a jsem čím dál silnější. Nebolí mě záda ani klouby, nic. Někdy se cítím trochu ztuhlý, ale ne moc. Myslím, že všechny ten protein... pomáhá svalům zotavit se a tak, jinak je mi fajn.

Mike: Myslíte, že si teď zasloužíte sochu na O'Connell Street (hlavní ulice Limericku)?

Ger: (směje se) O tom nic nevím.

(zazvoní telefon)

Ger: Myslím, že jsem příliš ošklivý na to mít sochu.

(hudba v podkresu)

Ger (bere telefon) Čalounictví, prosím.

Scéna 7 Geryho tělocvična

(při tréninku)

(hudba a zvukové efekty)

Ger: Do toho, ať jsme silní.

Vypravěč: Za tu dobu, co jsem Geryho navštěvoval, jsem si všiml, jak se na jeho postavě projevuje zvyšování zátěže. Cévy mu začaly výrazně vystupovat a napínat se a moje prosezená kožená pohovka přestala být tak důležitá. Mnohem zajímavější byly Geryho přípravy na pokoření světového rekordu.

(hlasité vzdechy)

(zazvoní telefon)

Scéna 8 Telefonický rozhovor mezi Mikem doma a Gerem v dílně

Ger: Čalounictví.

Mike: Gere, tady je Mike, jak se máš? (volá z domova)

Ger: Fajn, a ty, Miku?

Mike: Včera večer jsem myslel na ten tvůj pokus o světový rekord. Kolik vážíš?

Ger: 67,5 kilo, Miku.

Mike: Aha. A kolik chceš uzvednout?

Ger: Chci udělat rekord... aktuální rekord je 352 kilo. Chtěl bych se dostat na 370, 360 až 370.

Mike: Kolik je to v kamenech (íráská měrná jednotka hmotnosti)?

Ger: 58 nebo 58,5, Miku. Děleno... Počkej, vyděl to... To je pět a půlkrát moje váha.

Mike: Pět a půlkrát tvoje tělesná hmotnost?

Ger: Jo.

Mike: To je celá tvoje rodina a někdo navrhně?

Ger: A ty navrhně. (směje se)

Mike: A ty věříš, že to dokážeš?

Ger: Já vím, že to dokážu, Miku. (směje se)

Musím si věřit, jinak by se mi třásly nohy pokaždé, když bych na to pomyslel. (směje se)

Mike: Díky, Gere... díky moc! Hele, brzy se zastavím a podívám se na ten gauč. Takže už brzy budeme hotovi, díky.

(hudba zesílí z podkresu)

O norských, finských, švédských a dánských feature se dá hovořit jako o severské škole. V těchto zemích má feature velkou tradici, v rozhledech se jím zabývají speciální týmy. Letos přijela do Berlína na Prix Europa mladá norská autorka Line Alsaker z Norwegian Broadcasting Cor-

poration (NRK) s feature „To be Norwegian – in detail“. Její práce patřila k těm nejlépe hodnoceným a získala si příznivce i proto, že jde o feature, který zpracovává téma s humorem. Na začátku byl nápad: Zkusit si představit, jak by mohla vypadat nová norská hymna, která by co nejlépe charakterizovala Nory a jejich zemi. Lina jde ještě dál, nezůstává u představy, ale oslovuje skladatele a muzikanta Stiana Carstensen z kapely „Farmers Market“, jestli by se nepokusil novou verzi norské hymny složit. Dokument začíná sérií telefonátů, v nichž se snaží autorka Stiana přesvědčit o svém nápadu.

Ukázka 10

TO BE NORWEGIAN – IN DETAIL – Jaké je být Norem – v detailech

Víření bubnů

Redaktor: Už potřetí volám Stianu Carstensenovi. Pokusí se – odváží se – složit novou národní hymnu? telefonát

Stian: Haló, dobrý den?

Redaktor: Dobrý den, to je Stian Carstensen?

Stian: Ano, to jsem já.

Redaktor: Tady je zase Line Alsaker z rozhlasu.

Stian: Ano, dobrý den.

Redaktor: Dobrý den. Ehm... Mluvili jsme spolu... o nové národní hymně.

Stian: Ano.

Redaktor: Přemýšlel jste o tom?

Stian: Ano, přemýšlel.

Redaktor: A na co jste přišel?

Stian: No, myslím, že by to mohlo být zajímavé, složit novou národní hymnu. Ano...

Redaktor: Ano? To je skvělé.

Stian: Myslím, že bych to dokázal.

Vypravěč: Stian Carstensen řekl ano. Ale je to muž, který dokáže navázat na Bjørnsona?

Redaktor: Takže budete teď přemýšlet a psát a skládat?

Stian: Ano, budu muset.

Redaktor: Budete to zkoušet se svojí harmonikou a zpěvem, nebo...?

Stian: Nejlepší by byl rozhlasový orchestr.

Redaktor: Ano, zkusím zjistit, jaké jsou možnosti. Budu si muset promluvit se šéfem.

Stian: Jo.

Vypravěč: Myslel jsem spíše na prostší verzi. Aby rozhlasový orchestr nahrál novou státní hymnu, je i otázka peněz, vedení to bude muset pečlivě zvážit. Můžeme si dnes dovolit novou hymnu?

Dětský zpěv: Vi ere en nasjon, vi med (I my jsme národ) další soutěžící

Vypravěč: Je to neuvěřitelné, ale vedení kývlo na to, aby rozhlasový orchestr nastudoval novou státní hymnu.

Dětský zpěv

Vypravěč: Chybí jen obsah.

Dětský zpěv končí

Vypravěč: A samozřejmě národní hrdost, říká Edvard Hoem.

Piano: Sønner av Norge (Synové Norska)

Hoem: Podle mého je zdravý patriotismus, láska k vlasti a hrdost na rodnou zemi z hlediska kulturního i geografického, velmi důležitý aspekt, který není výhradně norský, ale univerzálně sdílený. Vždyť po vlasti touží všichni lidé. A na tom není nic špatného. Naopak, vytváří to bohatší a krásnější svět, alespoň podle mého názoru.

Konec hry na piano

Vypravěč: Poté, co Stian Carstensen kývl na nabídku složit novou národní hymnu, vše utichlo. Je to příliš velký úkol? Neodvážil se přiznat, že na něj nestačí? Neodpovídá na e-maily. Volám mu na mobil, ale pokaždé mě čeká jen protivná hlasová schránka.

Vyzváněcí tón v telefonu

Redaktor: Haló?

Hlasová schránka

Nahraná odpověď: Místo pro posla! Přinášíte zprávy pro trubadúra? Můžete je zaznamenat, až zazní šalmaj!

Pípnutí hlasové schránky

Redaktor: Dobrý den. Můžete mi prosím zavolat, poslat textovou zprávu nebo e-mail? Potřebuji s vámi mluvit o nahrávání s rozhlasovým orchestrem. Děkuji, na shledanou...

Mezi telefonáty Line pátrá po tom, kdo je dnes typickým Norem. Navštěvuje například slib imigrantů z Afghánistánu a z Afriky, kteří po dlouhých letech dostávají vytožené norské občanství a slibují, že budou pravými Nory, ať jsou jakékoliv pleti. Line natáčí i v tradičním krejčovství, kde se na objednávku šijí speciální norské kroje zvané bunady, které jsou velmi drahé a vycházejí ze starých norských tradic. Tady zjišťuje, že majitelem dílny je Číňan, který nechává dělat výšivky typických norských bunadů v Číně. Tento feature je plný úsměvných paradoxů globálního světa. Ale co je na něm nejvíce pozoruhodné, jak dokonale a s jakým nasazením jsou nápady dovedeny do konce. Autorka se opakovaně schází se Stianem Carstensenem, který opravdu skládá novou norskou hymnu a začíná věřit tomu, že by mohl tímto dílem vejít do dějin. Poslední část dokumentu se odehrává v rozhlasovém studiu, kde se plní Stianovo troufalé přání natočit hymnu s věhlasným Orchestrem norského rozhlasu a špičkovým mužským pěveckým sborem.

Ukázka 11

TO BE NORWEGIAN – IN DETAIL (Jaké je být Norem – v detailech)

Závěr

Vypravěč: Nová státní hymna je hotová. Má čtyři sloky pokrývající historii Norska od doby ledové do současnosti, do páté sloky potom skladatel Stian Carstensen zakomponoval konfrontaci s mezinárodní kulturou, reality TV a Superstar, přičemž vyzdvihuje staré norské hodnoty.

Vyzvánění a telefonát

Stian: Haló, dobrý den.

Vypravěč: Ale co když se Norům nebude závěrečná sloka líbit?

Stian: (*směje se*) Asi se spouště lidí nebude líbit. Ehm... možná to přinutí některé lidi zamyslet, ale kdo ví?

Redaktor: Představme si například, že máme flexibilní hymnu pro dnešní dobu. Mohli bychom například publikovat text na internetu a nechat veřejnost doplnit jednu novou sloku, protože chceme mít plochou strukturu.

Stian: (*směje se*) To je pokaždé... takový moderní folklor, kde se věci mohou měnit. Jsem zastáncem takového přístupu. Nic proti tomu nemám, pokud se poslední sloka nezmění v nějakou... oslavu reality show, úplný opak původního smyslu.

Redaktor: Jinými slovy jste neměl v úmyslu považovat poslední sloku za nedotknutelnou?

Stian: (*směje se*) Eh... Hm. Ne. Co se toho týče... je to otázka umělecké svobody a tak dále... Takže pokud se najde někdo, kdo to dokáže lépe vybrousit, pro mě za mě...

Víření bubnů

Provolávání slávy

Vypravěč: Přichází čas pro novou, flexibilní národní hymnu „Ja, Norge“.

Hudba: Ja, Norge

Hlavní cenu Prix Europa 2009 v kategorii „Radio documentary“ dostal snímek s názvem „**Lost in music**“. Natočil jej německý autor Patrick Banush z ARD – program SWR2. Jde o 34 let starý příběh rumunského DJ Cornela Chiriaca, který emigroval a následně pracoval v Rádiu Svobodná Evropa v Mnichově.

Autor použil jednoduchou metodu – celý pořad je postaven na svědectví lidí, kteří Cornela znali a nakonec byli i svědky jeho vraždy. Vrahy si v roce 1975 za 10 000 tehdejších západoněmeckých marek najala přímo Elena Ceausescu. Toto téma autor přinesl ve dnech, kdy uplynulo 20 let od pádu komunismu v Evropě, a ukazuje se, že i vhodné načasování tématu je stále dobře fungující taktika řady mezinárodních tvůrčích přehlídek. Ukázka ze začátku feature charakterizuje bohatou zvukovou stopu tohoto díla, ve které jsou využity především 35 let staré záznamy rumunského vysílání RFE s hlasem C. Chiriaca.

Ukázka 12

LOST IN MUSIC – Ztracen v hudbě

Zvuk: Někdo se snaží naladit stanici na krátkých vlnách. Konečně se podaří chytit tu správnou. Slyšíme mladý, koketní hlas hlasatelky z 60. let s rumunským přízvukem:

Trudi: „Ztracen v hudbě. Příběh Cornela Chiriaca. Pořad Patricia Banushe.“

Vysílání na krátkých vlnách se promění v teplý, plný, analogový zvuk 70. let. Do zvuku zněly se ozve nevinně laškovný hlas, který ohlašoval název pořadu, avšak o 30 let mladší. Oznamuje v rumunštině: „Metronom saptezecisicinci... La microfon: Cornel Chiriac.“ Dynamická znělka končí a slyšíme hlas Cornela Chiriaca.

Cornel: Aveti salutul lui Cornel Chiriac... si invitatia de a va delecta... (*pokračuje v podkresu*)

Trudi: 4. březen 1975: Nerozumíte, co říká? Vysílání je v rumunštině. Avšak nikoli z Rumunska, ale z bývalé vojenské nemocnice v Englischer Garten v Mnichově. Pořad se jmenuje „Metronom“. Jeho autor: třiatřicetiletý Cornel Chiriac. Téma dnešního odpoledního pořadu vysílaného v 16:15 je nejnovější album britské bluesrockové skupiny The Groundhogs.

Chvilí slyšíme Cornela v plné hlasitosti.

Trudi: A kdo jsem já?

Zvuk: opět znělka

Trudi (*v minulosti*): „Metronom saptezecisicinci“

Trudi: Metronom 1975: Moje jméno je Trudi a můj hlas jste slyšeli v úvodu. Každý, kdo chtěl slyšet Cornela – a bylo takových mnoho –, si musel napřed poslechnout mě. A proto jsem zde, abych vám vyprávěla příběh Cornela Chiriaca, nejznámějšího a zároveň nejosamělejšího rozhlasového diskžokeje na světě. Příběh nezačíná v tento mrazivý zimní den v Mnichově, ale o více než dvacet let dříve...

Hudba: rumunská lidová hudba

Trudi: ... v rumunském městě Pitești, hodinu cesty na sever od Bukurešti... ve stalinistických 50. letech.

Zvuk: někdo se snaží naladit rádio

Trudi: Cornelovi je pouhých 12 let. A i když jsou jeho rodiče ve straně, jednoho dne náhodou narazí na zakázanou rozhlasovou stanici.

Původní nahrávka: znělka Hlasu Ameriky

Willis Conover: Z Washingtonu DC se hlásí Willis Conover s jazzovou hodinkou Hlasu Ameriky.

Zvuk starých jazzových nahrávek se silným šumem krátkovlnného vysílání

Trudi: Jazzový pořad Willise Conovera se vysílá do celého světa... na krátkých vlnách. Vyslaný signál letí do kosmu a odrazí se o ionosféru (elektricky nabitá oblast stratosféry). Překonává hranice, vzdálenost i železnou oponu a doputuje až (*šeptá zblízka do mikrofonu*) ke Cornelovým uším.

Trudi: Navzdory špatné kvalitě signálu si Cornel pořad zamiluje. A sní o tom, že se zapojí do světa jazzu – západního, buržoazního a v Rumunsku zakázaného.

Linda Schuster: Jako dítě byl neustále přilepený k rozhlasovému přijímači. Byl naprostý samotář a nedělal nic než poslouchal rádio.

Trudi: To byla Linda Schuster, které je 58 let. Více si o ní povíme za chvíli. Ale nejprve dáme prostor někomu jinému – tehdy 47letému bývalému herci a začínajícímu politikovi.

Reklama z roku 1958: Jmenuji se Ronald Reagan. Loni příspěvek 60 milionů Američanů ke „křížové výpravě za svobodu“ umožnil, aby tento 135 tisíc watový vysílač Rádía Svobodná Evropa...

(pokračuje v podkresu)

Trudi: V roce 1956 Spojené státy zprovoznily další rozhlasovou stanici: Rádio Svobodná Evropa vysílá z Mnichova do východního bloku. Nedaleko od železné opony emigranti tvoří vysílání ve svých rodných jazycích. A Reagan sbírá prostředky na nový výkonný vysílač, který těm komunistům ukáže!

Reagan: ... křížová výprava za svobodu je vaší a mojí šancí bojovat s komunismem.

Hudba: další tradiční rumunská hudba

Trudi: Například těmi rumunskými. Rodina Schusterových patří mezi několik set tisíc transylvánských Sasů z Brašova – německy Kronstadtu. Jejich dcerka se jmenuje Linda.

Linda Schuster: Režim byl samozřejmě krutý. Nikdy jste neměli jistotu, co přinese další den. My jsme chtěli jen žít svobodně. Proto když mi bylo deset, začali mí rodiče žádat o povolení emigrovat do Německa.

Trudi: Než se tak stalo, snili o západním světě.

Zvuk: někdo se snaží naladit rádio

Linda Schuster: Poslouchali jsme docela často RIAS Berlin... a odpoledne Svobodnou Evropu. To se nesmělo. Je zajímavé, že za takového režimu děti vždy vědí, o čem nemají mluvit.

Hudba: válečný propagandistický pochod

Trudi: Byl to režim, za kterého se bývalý ševcovský učeň z vesnice Scornicesti mohl dostat na samý vrchol. 1954: člen ústředního výboru (*Komunistické strany Rumunska – pozn. překl.*). Od roku 1955: vedoucí stranického sekretariátu a člen politbyra. Jeho jméno: Nicolae Ceausescu... pětatřicátník, oblíbenec předsedy strany Gheorghiu-Deje.

Hudba: big band hraje skladbu Johnnyho Raducanu

Trudi: Šedesátá léta: Stalinismus je na ústupu. Zákaz jazzové hudby padl. Cornel ve svých 19 letech vydává skromný, rukou psaný časopis. Jeho čtenáři jsou tři bukurešští hudebníci. Johnny Raducanu – jehož big band právě posloucháme – Cornela navštíví a je nadšený z mladého muže, jemuž se při hovoru o jazzu rozzáří oči. Takový člověk patří do Bukurešti.

Znělka: „Intilnire cu jazzul“

Ženský hlas

Intilnire cu jazzul, presinta Cornel Chiriac.

Trudi: Od roku 1963 Cornel uvádí první jazzové vysílání poválečného Rumunského rozhlasu.

Cornel (*jako hlasatel*): Dragi ascultatori dupa cum am anuntat, lunie 18. mai a avut loc in sala de concerte a clubului de jazz de pe langa palatul culturii.

Trudi: Vydává knihu o Louisi Armstrongovi... zakládá první východoevropskou jazzovou společnost... a po večerech s pomocí gramofonu přednáší ve studentských klubech naplněných k prasknutí.

Linda Schuster: Byla to velmi hektická doba, ale kvůli Damoklové meči komunismu neustále nad hlavou také dosti nebezpečná.

Trudi: Měl ve zvyku zdravít tajné hlídačské psy komunistické strany slovy: „Tak copak strážíte dnes? Tuctovost?“ Za takové věci mohl člověk skončit i ve vězení.

Konec skladby big bandu Johnnyho Raducanu.

Hudba: rocková skladba skupiny Mondial

Na IFC v Dublinu se letos představil mladý kanadský autor a režisér Thelon Oeming z Canadian Broadcasting Corporation (CBC) s feature „The Voices of Vern Nash“. Je to působivý příběh schizofrenického jazzového muzikanta Verna Nashe, kterého, jak autor prozradil, zná jako svého souseda od dětství. Metoda zpracování tohoto feature je na pokraji rozhlasového dramatu. Obdivuhodná je zde práce se zvukem a prostorem. Svůj vliv má zřejmě i skutečnost, že autor pracuje i jako divadelní režisér.

Při dramatické výstavbě tohoto díla jsou zachovány prvky feature – zejména v autentické zvukové stopě. První ukázka je ze začátku „The Voices of Vern Nash“.

THE VOICES OF VERN NASH – Hlasy Vernona Nashe/1

autor Thelon Oeming (CBC Radio)

Ukázka 13 – začátek dokumentu

Scéna 1 Bouře

Pomalou zesílí zvuk lijáku, bouře

Vern: Jsi naprosté zlo! Tak ztichni, a honem! (*hrom*) Přestaň! Opusť Zemi! Uteč pryč! Nemluv o tom, udělej to! (*hrom*) Navždy opusť planetu Zemi. Zmiz. Navždy znamená nikdy se nevrátit. Ani za milion let. Víc než to! Zmlkni...

Děšť utichá do pozadí, hrom v dálce, pokračuje v podkresu

Scéna 2 Hledání Verna

Kroky, otvírání dveří

Thelon: Dobrý den. Neviděl jste Vernona?

Muž: Vernona?

Thelon: Vernona Nashe.

Muž: Ne. Kdo ho hledá?

Thelon: Já, Thelon.
 Muž: Kdo?
 Thelon: Thelon. Jmenuji se Thelon.
 Muž: Vy jste jeho syn, nebo -
 Thelon: Ne, jsem jeho soused.
 Muž: Vnuk, nebo -
 Thelon: Bydlím naproti přes ulici.
 Muž: Aha. Dneska jsem ho neviděl.
 Thelon: Dobře, podívám se nahoru.
Kroky stoupající po schodech, zaklepání na dveře, hrom v dálce, další zaklepání, otevření dveří
 Thelon: Verne?
Zavření dveří, kroky dolů po schodech, televize v pozadí
 Thelon: Dobrý den.
 Žena: Dobrý den.
 Thelon: Neviděla jste Verna?
 Žena: Koho?
 Thelon: Verna.
 Žena: Vernona?
 Thelon: Jo.
 Žena: Aha... ona vždycky... on vždycky chodí, chodí ven po snídání. Zavolám ho.
 Thelon: Dobře.
Šoupání pantoflí po chodbě, televize v pozadí
 Žena: Vernone! Vernone! Vernone!
Otevírání vstupních dveří, žena vychází na zápraží, déšť, hrom
 Žena: Vždycky chodí dovnitř a ven, dovnitř a ven, nechápu proč.
Hrom a déšť zesílí

Scéna 3 Vern v dešti

Hlasitý zvuk hromu a deště, pokračuje v podkresu
 Vern: Déšť byl prudký. Déšť byl velmi prudký. Prudký, ale poněkud chladný déšť. Chladný déšť. *(odmlčí se)* Napadlo mě, že pochází z ledovce. Ten déšť musel přijít ze Satanova ledovce.
Hrom utichá
Tahací harmonika začíná hrát (monotónně), zní v podkresu
 Vern: Jmenuji se Vern Nashlund. Vern, Verner. Vern Nash. N-A-S-H. Nash. *(křičí)* Odejdi, Satane! Zemři! Jsi zlo, ale musíš skončit. Nebo tě budu muset zabít. Peklo. A mučení! Nemohl jsem pracovat, nemohl jsem vzít dívku ani na kávu, nemohl jsem dělat vůbec nic.
 - naprosté zlo, tak už zmlkni! Hned! Satan se mě snažil zničit. Zkoušel jsi to, navždy...
 Vern: Dábové a démoni, všechny ty zatracené potvory. ... zničit mě v mé mysli, moji osobnost, moji duši. Zkoušeli to třicet let až donedávna, před půl dnem.
 - byl jsem z vás na hlavu, zatracení neřádi!
 Pochyby a strach. Ostuda a vina. Obavy a trápení. Ne! Zmlkňte! Přestaňte!
 Chtěli, abych ubližoval jiným lidem, abych zabíjel. Tlačíte mě, abych zašel až moc daleko! Nejsem hloupý.
 Nikdy bych nikoho nezabil, ani nikomu neublížil. Nejsem vrah! Způsobil to démon ve mně!
 Chtěli, abych miloval zlo a násilí. A já nechtěl nic než žít obyčejný život jako muzikant.
 Vraťte mi mé kosti. Už nade mnou nemáte moc.
 Chtěli mě zotročit.
 Opusťte Zemi! Nikdy se nevracejte!
Harmonika (monotónně) utichá

Scéna 4 Rozbitá harmonika

Naléhavé zvonění domovního zvonku, odemykání a otevření dveří
 Vern: Thelone! Nutně potřebuju spravit harmoniku.
 Thelon: Co se stalo, Verne?
 Vern: Věř tomu nebo ne, ale démoni se mi pokusili harmoniku rozbít *(zvuk harmoniky)*, protože jsem je plašil hudbou.
 Thelon: Pojď dál.
 Vern: Do levé strany harmoniky mi nasadili malé demony.
Zvuk tahací harmoniky, rachot nářadí
 Vern: Když hraju, hudba zahání demony a Satanovy pomocníky. Proto je to tak důležité. Oni se mi ji snaží porouchat pořád. Chytili se i na druhé straně!
 Thelon: Tady, vzadu.
 Vern: Ano! Býval jsi chytrý člověk. Ale vstoupili do tebe démoni.
 Thelon: Do mě?
 Vern: Ano.
 Thelon: Podle tebe jsem hloupý?
 Vern: Podle nich jsi hloupý.
 Thelon: Proč?
 Vern: Nenávidí mě a mé přátele! Copak nechápeš? Je to pravda! *(odfrkne)* Teď ji sprav. Je mi úplně jedno, co uděláš, klidně mě zab. Ale sprav tu harmoniku, prosím. Bez hudby nejsem nic. Prosím, prosím!
 Thelon: Podívej se na tohle.
 Vern: Bojím se... spravil jsi to?
 Thelon: Ano. Už funguje.
 Vern: Podcenil jsem tě. A co druhá strana?
 Thelon: Podívej se.
Harmonika, mačkání kláves
 Vern: Je taky spravená?
 Thelon: Jo.
 Vern: Jak jsi to sakra dokázal?
 Thelon: Bylo to ohnuté. Narovnal jsem to.
 Vern: Spravil jsi mi ji! Díky, dobrý Bože, moje harmonika je zase v pořádku. Omlouvám se, že jsem na tebe křičel. Strašně jsem se bál, že nepůjde opravit. To-lik jsem se bál, ani nevíš, jak moc. Démoni se mě snaží zabít! Snaží se zabít i moje přátele! Jsi v nebezpečí. I tady v domě jsou démoni, musíš... já - já tě jich zbavím.
 Thelon: Dobře. Dej se do toho.
 Vern: Zaplaším je. Tohle je zaplaší.
Hra na harmoniku, Vern hraje předeheru a deklamuje
 Vern: Opusťte tento dům. Démoni, hned opusťte tento dům, démoni, hned opusťte tento dům. Všichni jste mrtví!
Hra na harmoniku, Vern hraje skladbu „Those Were the Days“, pokračuje v podkresu
 Vern: Nenávidí hudbu, nemůžou ji vystát, je jim z ní špatně. Hudba je ničí, hudba je pomáhá zničit. Bojí se jí, protože je o lásce. Dobrou hudbu člověk dokáže hrát, jen když v sobě nosí lásku. Připomíná mi to, jak jsem se kdysi cítil. Mojí první lásku. Před dvaceti lety jsem měl několik lásek. Ale těžko jsem si hledal práci. Takže jsem se nikdy neoženil. Třeba se ještě ožením, jsem hodně tvrdohlavý. *(směje se, kašle)* Hrával jsem v Chicagu, v Montrealu, na Floridě. Montreal je velmi hudební město. Montreal... to bývaly časy! Ano, tak se ta skladba jmenuje, „To bývaly časy“.
Harmonika dohraje

Scéna 5 Telefonát s Frankem*Ohlašovací tón, vytáčení čísla, dvakrát vyzvánění*

Frank: Haló?

Thelon: Haló, to je Frank?

Frank: U telefonu.

Thelon: Ahoj Franku. Jmenuju se Thelon Oeming. Volám z Toronta. Můj soused je někdo, koho jsi asi znal před pár lety v Montrealu. Vern Nashlund?

Frank: Jistě, toho znám velmi dobře. No, celkem dobře, neviděl jsem ho nějakých pětadvacet let, tuším. Jak se má?

Thelon: Když jsem ho viděl poprvé, stál uprostřed ulic a křičel. Hlasitě křičel.

Frank: Hm, hm...

Thelon: Myslel jsem, že tady v okolí je takových lidí víc, a...

Frank: Co je s ním, jestli se může zeptat?

Thelon: Vern slyší hlasy.

Frank: Tak to je vážné, hodně vážné. Překvapuje mě to, ale neohromuje.

Thelon: Jakže?

Frank: Znáám ho dobře. Neohromuje mě to, jen překvapuje.

Scéna 6 Vikingské odhodlání*hluk ulice, projíždějící auta*

Vern: N-A-S-H-L-U-N-D. Nashlund, Nashlund. Můj otec se narodil a vyrostl ve Švédsku. Rodiče mé matky se narodili a vyrostli ve Finsku. Mám v sobě vikingské odhodlání. Jinak bych nepřežil osmadvacet let ve srabu.

Harmonika (pulzující), zesiluje, pokračuje v podkresu

Vern: Jako dítě jsem hrával na piano, ale pak mi láta ukázal tahací harmoniku. Hrál jsem hodně – on hrál na housle... stradivářky, nejlepší typ. Otec mě ovlivnil víc než matka. Ona trpěla těžkou schizofrenií. U mé biologické matky se rozvinula těžká schizofrenie. Neustále slyšela hlasy, stejně jako já jsem slyšel hlasy třicet let. Násilné, agresivní, útočné, depresivní hlasy. Ve spánku jsem slyšel různé divné zvuky. Jako vibrace určité frekvence. Da-a-ech-a-ech-a – něco takového.

Vernovo „Da-a-ech-a-ech-a“ se opakuje, pokračuje v podkresu

Vern: Je to zvuk, kterým vyjadřovali své zoufalství

Da-a-ech-a-ech-a...

Mluví uvnitř vaší mysli, protože se snaží ovládnout vaši osobnost. Ještě jich pravděpodobně mám několik v podvědomí. Nechám...

(hučí) Uf! Uf!

Byli ve mně. Tři právě vyháním.

Ted!

Pořád...

Ted!

... mě sledují.

Ted, uf! Ted, uf! Ted, uf! Ted, ted, ted.

Právě jsem tři vyhnal. Satanovi pomocníci, kteří mě neustále sledovali, při všem, co dělám.

Uf!

Tři jsem vyhnal...

Uf!

Před vteřinou.

Uf! Uf! Uf!

Proto jsem si předtím trochu mumlal.

Nedostali mě. Uf! Uf! Uf!

Nakážu jim, aby odešli, a trochu se zatřesu a oni odejdou, opustí celou moji bytost.

*Výš, výš. Uf! Uf! Uf! Až nad dům. Uf! Uf! Uf!**Nad všechny domy.**Uf! Uf! Uf!*

Už to nepotrvá dlouho.

*Uf! Uf! Uf! Uf! Uf! Uf!**(další rytmické mumlání, ustává)*

Satan prohrál. Úplně.

Za pozornost stojí, jak jsou dvojím způsobem využity monology respondenta – v původní podobě a jejich části pak v druhém plánu – jako „hlasy“. Znamená to, že autor některé části výpovědi elektronicky zkreslil, dodal jim rytmus a vkládá je rytmicky do původní Vernovy výpovědi. Stejně tak je obdivuhodná práce s hudbou a harmonikou, která spolu s „hlasy“ vytváří zvukovou podobu světa, jak jej slyší Vern Nash.

Druhá ukázka je z částí, která byla natočena v kostele. Ztišená komorní výpověď byla pořízena v prázdném kostele, záznam bohoslužby byl natočen zvlášť a do výpovědi vmíchán. Důležité je, jak autor ctí jednotu místa pořízování záznamů. Je zřejmé, že kdyby natočil výpověď Verna Nashe jinde než v kostele a podkreslil ji zvukem bohoslužby, nikdy by nedosáhl tak autentické a působivé výpovědi a atmosféry.

THE VOICES OF VERN NASH – Hlasy Vernona Nashe/2

Ukázka 14**Scéna 11 Bůh nikoli největší***Hluk ulice, zpěv ptáků, kostelní zvony v dálce, zní v podkresu*Vern: Ztichněte! Jsem předvoj našeho pána Ježíše Krista. Zachráním svět před velkým požárem, celou planetu Zemi! Jsem jako bůh. Nikoli největší bůh, nejsem největší bůh – náš pán Ježíš Kristus je největší. *Hluk ulice utichá, přechází do:***Scéna 12 V kostele***Shromáždění věřících v chrámu se modlí v podkresu*Vern: *(modlí se)* Všemohoucí bože, velký a slavný, všemohoucí bože a svatý duchu... děkuji za toto a za vše ostatní.

Kněz: Známe milost našeho pána Ježíše Krista.

Vern: *(modlí se)* Víím, že jsem duševně zdravý. Jmenuji se Vern Nashlund. N-A-S-H-L-U-N-D, Nashlund. Jsem něco jako svatý nebo hrdina, moje přítomnost je zásadní. Před pár minutami jsem mluvil s nebesy. *(zhluboka dýchá)*

Kněz: ... jeho chudobou můžete být bohatí.

Varhanní hudba, chór zpívá „Bože smiluj se“, pokračuje v podkresu

Vern: Pomohl jsem mnoha lidem. Ježíš Kristus to ví. Když byl přibit na kříž, řekl: Milujte. To bylo poslední, co řekl: milujte.

Varhany a chór skončí

Vern: Právě se stalo!

Kněz: Haleluja, Kristus vstal.

Vern: Ježíš Kristus přišel!

Shromáždění: Náš pán vstal.

Vern: Dal nám o tom zprávu!

Závěr feature „The Voices of Vern Nash“ zachovává princip dramatického příběhu. Po krizi přichází zklidnění – Vern stále svými fanoušky uctíváný, nicméně s hrozbou nemoci, která čeká na svůj čas.

I zvukově se autor oblokem vrací v posledních záběrech tam, kde začal – do atmosféry bouřky.

THE VOICES OF VERN NASH – Hlasy Vernona Nashe/3

Ukázka 15 závěr dokumentu

Scéna 13 Duševně zdravý

Hluk ulice, projíždějící auta, zpěv ptáků

Vern: Církev netuší, vůbec netuší. Mluvil jsem s knězem a on mě poslal k doktorovi. Nevěří tomu, co říkám. Jsem v pořádku, naprosto v pořádku.

Hluk ulice utichá

Scéna 14 Staré piano

Zvuk tažení stoličky po podlaze, zazní hluboký tón piana, Vern se usazuje k pianu

Thelon: Jak dlouho to už je?

Vern: Přes dvacet let.

Thelon: Dvacet let?

Vern: Ano.

Thelon: Co jsi naposledy hrál na piano?

Vern: Ano, asi tak.

Prvních pár nesmělých tónů na piano, v podkresu

Vern: *(nesrozumitelně mumlá a vzdychá)*

Vern zahráje akord a rozehraje starou jazzovou skladbu Vern hraje živě po několik sekund, náhle se odmlčí, bouchnou pedály

Scéna 17 Zpátky v baru s pianem

Zesiluje hluk restaurace, několik akordů na piano, tlesnutí

Vern: Napadá vás něco? Napadá vás, co byste chtěli zahrát? Nějaký návrh?

Muž: Hraje na objednávku?

Žena 1: Pamatuješ si refrén, Dave?

Žena 2: La la la la la

Žena 1: *(zpívá)* Viděl jsi mě stát samotnou, bez touhy v srdci...

Vern začíná hrát na piano předehtu k „Blue Moon“, potlesk, pokračuje v podkresu

Žena 2: Ano! To je ono!

Vern: Vrátil jsem se k hudbě, i když mi je šedesát devět. Budu zas úspěšný muzikant. Vrátil jsem se do Montrealu a Chicaga. Budu slavný. Odvrhl jsem démonické sny.

Hra na piano končí, hlasitý potlesk s pískáním a výkřiky utichá

Muž: Vždyť to tu zboříš!

Vern: Díky, jste skvělí!

Muž: Ty jsi skvělý, Verne.

Vern: To není jen mnou, vy jste skvělé publikum.

Mince cinkají ve sklenici

Vern: Jste moc hodní, jste skvělí. Všichni, každý z vás.

Thelon: To byl úspěšný večer, dělá to...

Vern: Moc úspěšný.

Thelon: Sto dolarů jsi vydělal.

Vern: Byl jsem dobrý. *(směje se)*

Žena 1: Dobrou noc, Verne!

Žena 2: Na shledanou. Těším se na další vystoupení.

Hluk restaurace utichá

Scéna 18 Návrat domů s Vernem

Hluk noční ulice, projíždějící auta

Vern: Dokázal jsem to.

Thelon: Co jsi dokázal?

Vern: Zbavit se těch zatracených démonů.

Thelon: Dnes večer?

Vern: Ano.

Thelon: Hraním na piano?

Vern: Ano.

Hluk ulice utichá

Vern: Měl jsem schizofrenii. Proto jsem se někdy choval divně. Už jsem duševně úplně v pořádku.

Stoupání po schodech před domem

Vern: Ty jdeš domů?

Thelon: Jo, jdu domů.

Vern: Já takhle brzo nemůžu spát. Ještě si zajdu na jedno. Jsem zvyklý pracovat do tří do rána.

Thelon: Tak se měj, já jdu.

Otevírání vstupních dveří

Vern: Nikdy nezapomenu na nic, co – nikdy na to nezapomenu. Můžu děkovat.

Thelon: Jsi v pořádku? Dobře se vyspi.

Vern: Jo, vyspím. I tobě dobrou, dobrou noc. Dobrou, měj se.

Thelon: Dobrou noc.

Vern: Dobrou noc.

Zavření dveří, kroky, zastaví se hřmění v dálce, první kapky deště

Vern: A je to. Zlo je ode mě pryč a od všech lidí. Od všech lidských bytostí a všech lidských duší. Právě v tuto vteřinu, ano v tuto vteřinu. A je to. Je dokonáno. Je hotovo. Je po všem.

Kroky pokračují, utichají

Vern v dálce křičí, přehlušuje ho zesilující dešť

Vern: *Ne! Nikdy jsi nikomu nepomohl! Jsme v zajetí!*

Zmlkni! Dělej! Obrát zrak zpátky k planetě Zemi!

Hned teď...

Silný liják, stažení zvuku do ticha

Pozn: výše uvedené zvukové ukázky je možné vyžádat na adrese: brislava.janeckova@rozhlas.cz

Závěrem:

Z rozhovorů se zahraničními tvůrci feature vyplývá, že se v průběhu roku vedle jiné práce soustředí na jeden až dva „festivalové kousky“, které, když se povedou, pak prezentují v daném roce na jedné i více mezinárodních přehlídkách. Přibližně jedna čtvrtina feature tak letos zazněla jak na IFC, tak na Prix Europa. Není to tedy tak, že by byla tato díla vybírána z běžné produkce jako zástupci mnoha podobných. „Festivalovky“ jsou většinou vytvářeny s vědomím, že by mělo jít o „výkladní skříň“ rozhlasového umu a talentu. Je jim věnována mnohem větší pozornost než běžné produkci. Je to ekonomicky pochopitelné, protože málokterý rozhlas má tvůrce, který by se mohl věnovat několika pořadům za rok. Vedle běžné produkce pro cyklické programové řady tak souběžně vzniká několik finančně i autorsky náročných kousků a ty nejlepší „se ukazují“ za hranicemi.

Motivováni touto metodou jsme usoudili, že stojí za to pokusit se o podobný systém.

Dramaturgie dokumentů v dlouhodobějším plánování vyvine schopné a trpělivé tvůrce, aby začali pracovat na vytipovaných tématech a založili i tzv. sběrné dokumen-